

NORDDAL KOMMUNE
Kontrollutvalet

MØTEINNKALLING

Kopi til: Ordføreren
Revisor
Rådmann

Medlemene av Kontrollutvalet

INNKALLING TIL MØTE I NORDDAL KONTROLLUTVAL

Det blir med dette kalla inn til møte i kontrollutvalet

Mandag, 29.01.2018 kl. 14.00 på Norddal rådhus

SAKLISTE:

- Sak 01/18 - Godkjenning av møtebok frå møte 3. oktober 2017
- « 02/18 - Plan for forvaltningsrevisjon – oppdatering for Norddal kommune
 - « 03/18 - Overordna revisjonsstrategi – vurdering av uavhengigheit og engasjementbrev
 - « 04/18 - Oppfølging av sak 13/17, Tilsynsrapport
 - « 05/18 - Valldal fjernvarme - likviditet

Eventuelt

Dersom det er vanskeleg å møte, gje melding på telefon 70 17 21 58 eller 926 11735 til dagleg leiar eller e-post : <mailto:bjorn.tommerdal@sksiks.no>

Gudmund Relling
leiar
(sign.)

Sak 01/18 - Godkjenning av møtebok frå møte 3. oktober 2017

KONTROLLUTVALET I NORDDAL KOMMUNE

MØTEBOK

Møtedato: 3. oktober 2017

Møtestad: Rådhuset i Stordal kommune kl. 14.30

Møtet vart leia av: Gudmund Relling.

Elles til stades: Solveig Linge Stakkestad og Turid Aspehjel

= **3 voterande**

Frå kontrollutvalsekretariatet møtte dagleg leiar Harald Rogne.

SAK 14/17

GODKJENNING AV MØTEBOK FRÅ MØTE 15. MAI 2017

Kontrollutvalet sitt samrøystes vedtak:

Møtebok frå møte 15. mai 2017 blir godkjent.

SAK 15/17

VAL AV REVISOR FOR FELLESNEMNDA

Saksdokument datert 25.09.2017 frå kontrollutvalsekretariatet

Kontrollutvalet si samrøystes innstilling:

Kommunerevisjonsdistrikt nr.3 i Møre og Romsdal blir valgt til revisor for verksemda i Fellesnemnda for kommunane Norddal og Stordal.

SAK 16/17

VEDKOMANDE BUDSJETT 2018 - NORDDAL KONTROLLUTVAL

Saksdokument datert 25.09.2017 frå kontrollutvalsekretariatet.

Kontrollutvalet sitt samrøystes vedtak:

Kontrollutvalet sitt budsjett til kurs og reiseaktivitet blir sett til kr 30.000,00.

Gudmund Relling
leiar
(sign.)

Solveig Linge Stakkestad
nestleiar
(sign.)

Turid Aspehjel
medlem
(sign.)

Plan for forvaltningsrevisjon 2017-2020

Norddal kommune

Oppdatering januar 2018

Bakgrunn

Kontrollutvalet handsama plan for forvaltningsrevisjon sist i mai 2017. I innstillinga til kommunestyret gjekk det fram at:

1. *Kommunestyret vedtek framlagt plan for forvaltningsrevisjon for 2017-2020*
2. *Kommunestyret gir kontrollutvalet fullmakt til å prioritere forvaltningsrevisjonar innan for ramma for overordna analyse gitt i Plan for forvaltningsrevisjon 2017-2020.*
3. *Kontrollutvalet kan vedta enkelte undersøkingar også på andre område en dei som er nemnt i planen.*
4. *Kontrollutvalet àjourfører revisjonsplanen ein gong i året. Vesentlege endringar blir lagt fram for kommunestyret.*

Dette dokumentet er eit utkast til slik oppdatering som er nemnt i punkt 4, og er i hovudsak basert på det tidlegare handsama dokumentet, men oppdatert med ny kunnskap og nye tal med vidare.

INNLEIING

Det er eit krav om at behovet for forvaltningsrevisjon i dei ulike tenestedområda, skal bli identifisert med utgangspunkt i ei *overordna analyse* basert på «*risiko- og vesentlighetsvurderingar*».

Kommunestyret har det øvste ansvar for tilsynet med forvaltninga. Kontrollutvalet er det organ som på vegne av kommunestyret skal gjennomføre dette tilsynet, og er ikkje underlagt andre avgrensingar enn dei som eventuelt er gitt av kommunestyret.

Kontrollutvalet har eit ansvar for å sjå til at Norddal kommune er gjenstand for forvaltningsrevisjon. I dette ligg at kontrollutvalet har ei rolle i forhold til å velje ut prosjekt for forvaltningsrevisjon. I kraft av å ha det overordna tilsynsansvaret i kommunen, kan kommunestyret gje instruksar om igangsetting av prosjekt. I mangel av slike, avgjer kontrollutvalet sjølv dei tenestedområda som skal vere gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Kravet om at kommunestyret sjølv skal vedta innhald og omfang av forvaltningsrevisjon er knytt til ein intensjon om at kommunestyret bør ha ei aktiv og bestemmande rolle. Det at kommunestyret har ein rett til å gi detaljerte instruksar, er likevel ikkje det same som ei plikt. Om kommunestyret legg opp til ein omfattande bruk av instruksar, bryt ein med intensjonen bak det å opprette eit utval der forvaltningsrevisjon er ei viktig arbeidsoppgåve.

Kjerneoppgåvene til kontrollutvalet i samband med forvaltningsrevisjon er:

- Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon
- Rapportar om forvaltningsrevisjon
- Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapportar

Plan for forvaltningsrevisjon

Den type av revisjonstenester som forvaltningsrevisjon sorterer under, har både nasjonalt og internasjonalt hatt ei rivande fagutvikling dei seinare åra. Det sentrale ved all revisjon er å setje inn ressursane der ein mest truleg finn dei mest vesentlege forbetringane. Det er dette som skal vere det berande prinsipp når kommunestyret og kontrollutvalet skal velje ut prosjekt, og er meningsinnhaldet i ein plan der vala er basert på «*risiko- og vesentlighetsvurderingar*».

I ein periode på fire år oppstår det gjerne hendingar som gjer at kommunestyret og/eller kontrollutvalet ønskjer å sette i gang undersøkingar. Vi kan kalle slike undersøkingar hendingsbaserte, i motsetnad til

risikobaserte. Det kan typisk vere ei uønska hending eller tilstand som blir kjend gjennom ei varslings, eit medieoppslag eller liknande. Fellesnemnaren er at noko kritikkverdig kan ha skjedd, og kontrollutvalet og/eller kommunestyret ønskjer saka belyst, med fokus på den konkrete hendinga. Formålet kan vere å klarlegge og gi ei framstilling av kva som faktisk har skjedd, og deretter å belyse eller forklare dei utløysande faktorane. Ofte vil media og publikum vere særskilt interessert i slike saker.

Ordet gransking blir gjerne brukt i ein slik samanheng. Det er likevel grunn til å vere varsam med omgrepsbruken. Gransking som undersøkingsmetode er ikkje regulert i kommunelova og er heller ikkje eit eintydig omgrep. Det blir gjerne oppfatta som dramatisk om ein klassifiserer ei undersøking som gransking. Bruken av omgrepet kan tilføre saka ein alvorlegare dimensjon enn den i utgangspunktet har. Det finns retningslinjer for profesjonar si gjennomføring av gransking, til dømes Advokatforeininga sine retningslinjer. Temaet er omtalt i Kontrollutvalsboka.

For mange hendingsbaserte undersøkingar er det tenleg å organisere undersøkinga som eit forvaltningsrevisjonsprosjekt etter standard for forvaltningsrevisjon.

Det er vår erfaring at hendingsbaserte undersøkingar gjerne er *enklare å gjennomføre*, då ein ofte har klart føre seg kva som er aktuelt å sjå nærare på. Vidare er det gjerne eit *større behov* blant innbyggjarane, media og kommunestyret for slike undersøkingar. Ei slik tilnærming kan mao gi ei *betre utnytting* av dei knappe ressursane som er stilt til rådvelde for forvaltningsrevisjon.

Det bør også vere noko samsvar mellom eventuell kritikk og det tidpunktet ei uønska hendig oppstår. Dette vedkjem også i kva grad ein kan stille rådmannen ansvarleg.

Kommunerevisjonen vil tilrå ein dynamisk plan, som ein revisjonsplan gjerne skal vere. Vi tek sikte på ei drøfting og rullering ein gong i året i kontrollutvalet, der kommunerevisjonen vil vere til stades. Planen vil då bli oppdatert med nye aktuelle kontrolltema sidan førre rullering. I tråd med dette vil behovet bli vurdert opp mot tilgjengelege ressursar. Det er ønskeleg både for revisjonen og kontrollutvalet at ein får ned tida frå vedtak om ein gjennomgang til rapport blir ferdigstilt.

Vi vil presisere at ein dynamisk plan ikkje er til hinder for at kontrollutvalet eller kommunestyret kan skjere gjennom og vedta ein gjennomgang når det er ønskeleg.

Kontrollutvalet si rapportering til kommunestyret

Det er eit krav at revisor skal rapportere resultatane av gjennomførte prosjekt til kontrollutvalet. Normalt vil rapportar bli formidla til kommunestyret, men kontrollutvalet har inga plikt til dette. Utvalet har derimot ei plikt til å sjå etter at kommunestyrevedtak knytt til slike rapportar blir følgt opp. Det ligg likevel ikkje til kontrollutvalet å fastsetje på kva måte administrasjonen skal følgje opp vedtaka. Det er stilt krav om at administrasjonen blir gitt rimeleg tid, men kontrollutvalet må sjølv vurdere bruken av tidsfristar.

Innhaldet i forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderingar av økonomi, produktivitet, oppnådd resultat og verknadar ut frå kommunestyret sine vedtak og føresetnader. I dette ligg om:

- ressursar blir brukt til å løyse oppgåver i samsvar med vedtak og føresetnader
- ressursbruk og verkemiddel er effektive i forhold til måla som er sett
- regelverket blir etterlevd
- styringsverktøy og verkemiddel er tenlege
- grunnlaget for vedtak i politiske organ samsvarar med offentlege utgreiingskrav
- resultatane i tenesteproduksjonen er i tråd med føresetnadane og om resultatane er nådd

Forvaltningsrevisjon skal vere eit reiskap for det øvste politiske organ i forhold til å føre tilsyn og kontroll med forvaltninga og dei resultat som blir oppnådd.

Punkta over seier noko om kva forvaltningsrevisjon bør halde fokus mot. Fokuset bør vere å sikre tenlege styringssystem som igjen sikrar ei målretta og kostnadseffektiv drift. Det sentrale ved forvaltningsrevisjon, er vurderingar om resultata er i tråd med vedtak og føresetnader. I denne forstand er den resultatorientert, og ikkje avgrensa til undersøkingar av økonomi.

I høve til forvaltningsrevisjon, set ikkje regelverket klare avgrensingar til økonomi. Dette fordi ein ikkje finn det tenleg å avgrense kontrollutvalet sitt arbeidsområde. Det å ikkje å avgrense til økonomi, er likevel ikkje det same som at ein ikkje skal fokusere på økonomi. Det vil ofte vere slik at det er lite tenleg at kontrollutvalet gjennom forvaltningsrevisjon, fokuserer på område der andre instansar har tilsyn med kommunen.

Forvaltningsrevisjon, og rapportering av forvaltningsrevisjon, skal skje etter «god kommunal revisjonsskikk» og etablerte standardar på området. Det er også stilt krav om revisjonskriterium for kvart prosjekt. Det er ein måte å seie at det skal gå klart fram kva som ligg til grunn ved vurderinga av forvaltninga.

Revisor skal rapportere resultata av gjennomførte prosjekt til kontrollutvalet. Ved slike rapportar skal administrasjonssjefen ha høve til å gi uttrykk for sitt syn, og dette skal ligge ved. Om revisjonen gjeld eit kommunalt føretak, skal styret og dagleg leiar sitt syn ligge ved.

Om risikostyring

Planen skal vere basert på *ei overordna analyse* med det føremål å skaffe fram relevant og nødvendig informasjon, og slik vere til hjelp når kontrollutvalet vel kva for tema ein har behov for ein systematisk gjennomgang av. Utover det at den skal vere overordna og heilskapleg, samt gjennomført på kort tid med ein beskjeden ressursinnsats, er det ikkje stilt nærare krav.

Den overordna analysen skal vere basert på vurderingar av risiko og kva som er vesentleg. Ein kommune som styrer risikobasert, arbeider mot å identifisere kva som kan gå galt, med andre ord kva kan skje som inneber at eit tenesteområde ikkje når sine uttalte og ikkje uttalte mål. Vidare blir det prøvd å vite noko om kor sannsynleg det er at noko går gale og kva for konsekvensar det får. Til slutt tek ein slik organisasjon stilling til kva for tiltak ein kan sette inn for å redusere både omfanget av konsekvensane og kor sannsynleg det er at dei oppstår.

Den same tenkinga skal etter regelverket også ligge til grunn ved val av prosjekt innan forvaltningsrevisjon. Ein skal søkje å finne dei teneste- og temaområde der det mest truleg er mest vesentlege avvik frå uttalte og ikkje uttalte målsettingar.

Innanfor ramma av ei verksemd sitt føremål må leiinga etablere strategiske målsettingar, velje strategi og etablere tilhøyrande målsettingar for verksemda.

Rammeverket for risikostyring har fokus på å oppnå målsettingar som ein kan dele inn i følgjande fire kategoriar:

- *Strategiske* – mål på overordna nivå som er i samsvar med og understøttar verksemda sitt føremål
- *Driftsrelaterte* – målretta og kostnadseffektiv bruk av ressursane i verksemda
- *Rapporteringsrelaterte* – påliteleg rapportering
- *Etterlevingsrelaterte* – etterleving av gjeldande lover og reglar

Inndelinga av verksemda sine målsettingar i kategoriar gjer det mogleg å fokusere på ulike aspekt ved risikostyring. Dei forskjellige, men også overlappende kategoriane rettar seg mot ulike behov i ei

verksemd og ligg under leiarane sitt ansvarsområde. Denne inndelinga gjer det også mogleg å skilje mellom kva ein kan forvente innan ulike kategoriar.

Då målsettingar relatert til påliteleg rapportering og etterleving av lover og reglar er innanfor ei verksemd sin kontroll, kan risikostyring forvente å gi rimeleg grad av trygging for at desse målsettingane blir nådd. Oppnåing av strategiske og driftsrelaterte målsettingar er påverka av eksterne hendingar som verksemda ikkje alltid kan kontrollere. Risikostyring kan vere med på å sikre at leiinga og kommunestyret i si tilsynsrolle, rettidig blir gjort merksam på om verksemdene går mot oppnåing av målsettingane.

Vi har prøvd å gi eit innblikk i kva for tankegods som ligg til grunn i reglane for planverk innan forvaltningsrevisjon. Dei ambisjonane som blir trekt opp er ambisiøse, og det er sjølv sagt positivt. Eit rigid og særskilt objektivt planverk vil likevel vise seg å seie lite om det praktiske. Det beste planverket må søke å integrere det objektivt faktabaserte med det subjektivt erfaringsbaserte som politikarar og administrasjonen sitt med. Det er vår og andre si erfaring at eit ambisiøst og vidt planverk gjerne viser seg å vere krevjande å vedlikehalde.

Regelverket er ikkje til hinder for at planen blir rullert i kommunestyret oftare enn kvar valperiode. Det vil kunne sikre god forankring og aktualitet. Vår erfaring er at kommunestyra gjer gode val av prosjekt når dei finn det naudsynt.

Analyse

Ei omfattande og detaljert analyse legg bindingar på ressursar og dette kan kome i konflikt med aktualitet. Plan for forvaltningsrevisjon bør difor som tidlegare nemnt etter vår vurdering vere eit dynamisk dokument, med rullerande analyse.

Det er etter vårt slikt at ei analyse kan vere kvalitativ, altså verbalt drøftande, i staden for å vere kvantitativ. Det kan og vere ein kombinasjon.

I KU-sak 14/16 Drøfting av plan for forvaltningsrevisjon i Norddal kommune vart det vedtatt at:

Følgjande tema blir å vurdere i den vidare planlegginga:

- 1. Byggesaksbehandling*
- 2. Vedlikehald av kommunale bygg*
- 3. Pleie- og omsorg utanfor institusjon*

Vedtak av kommunestyret vedkomande undersøkingar

Det er ikkje uvanleg at eit kommunestyre ber sitt kontrollutval om å sjå nærare på enkeltsaker eller gjennomføre undersøkingar. I Norddal kommune vart dette til dømes gjort då kommunestyret bad kontrollutvalet/kommunerevisjonen sjå nærare på det kommunale engasjementet i Valldal Fjernvarme as. Dette resulterte i ein ganske omfattande rapport, men som likevel ikkje var ein forvaltningsrevisjon jf. krav i Standard om forvaltningsrevisjon.

Vi er ikkje kjent med at det ligg føre andre vedtak frå kommunestyret om undersøkingar.

Oppfølgingssaker frå kontrollutvalet

Det ligg ikkje føre enkeltsaker som kontrollutvalet har til oppfølging. . Det var starta arbeid med forvaltningsrevisjon om sakshandsaming og oppfølging av politiske vedtak i tråd med tidlegare

vedteken plan for forvaltningsrevisjon og prosjektskisse. Denne har av kapasitetsproblem blitt liggjande, men ein tek sikte på at dette skal avsluttast innan utgangen av våren 2018.

Det er og arbeidd med forvaltningsrevisjon og selskapskontroll av ÅRIM IKS. Selskapskontrollen (eigarskapskontrollen) er slutført og sendt over til kontrollutvalet Ålesund. Denne vil etter handsaming i Ålesund kontrollutval blie sendt til Norddal kontrollutval.

Forvaltningsrevisjonen har vore på høyring, og er ferdig. Hovudtema var handtering av renovasjonsfond (og i Norddal kommune). Den blir no sendt over til kontrollutvalet i Ålesund, og vil etter handsaming der og bli sendt over til Norddal kontrollutval.

Rekneskap/økonomi

Den økonomiske situasjonen for Norddal kommune er framleis kjenneteikna av låge driftsresultat, aukande gjeld og lite fondsmidlar.

	2012	2013	2014	2015	2016
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinnt.	2,2	1	-1,9	-1,7	0,7
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinnt.	13,3	7	2,5	0,2	0,4
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinnt.	112,4	116,7	120,6	133,6	136,8

Gj.snitt netto lånegjeld 2016 var for Møre og Romsdal var 100,5%, og landet utanom Oslo 83,1%. Riksrevisjonen har tilrådd eit driftsresultat over tid på 1,75%, at disposisjonsfond er på over 5% av inntektene og gjeldsnivå under 75% av inntektene.

Det er tilsett ny økonomisjef i kommunen som byrjar i januar 2018. Vidare har det vore skifte av rådmann.

I revisjonsstrategidokumentet for rekneskapsrevisjon gjekk det fram at det i samband med revisjonen for 2017 blir sett nærare på

- Skiljet mellom drift og investering
- Oppfølging av periodisering, mellom anna variabel løn desember
- Etterleving av regelverk for offentlege innkjøp
- Salsområdet – Pleie og omsorg – Rutinar for fakturering
- Kassaettersyn i samband med verksemdbesøk
- Gjennomgang av reisegodtgjersle

Budsjett og budsjettoppfølging

Etter budsjettforskrifta skal administrasjonssjefen utarbeide forslag til tiltak dersom det oppstår budsjettavvik, og det skal bli gjort endringar i årsbudsjettet når dette er nødvendig. I tråd med dette har det i Norddal kommunestyre vore handsama budsjettendringar både på drifts- og investeringsbudsjettet i 2017.

Generelle utviklingstrekk

Det har vore ein reduksjon i tal på innbyggjarar dei siste åra, men frå 2016 til 2017 var det ein liten vekst. Dersom det blir reduksjon i tal på innbyggjarar vil det med knappe økonomiske ressursar kunne gjere det meir utfordrande å gi gode tenester.

Overordna planarbeid

Kommunen har kommuneplan 2007-2018. Det er vidare utarbeidd planstrategidokument i 2012/2013.

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal gi målsetningar og strategiar for å nå desse måla. I eit heilskapleg målstyringsarbeid er det etter vår vurdering viktig å ha ein oppdatert vedteken kommuneplan som skal vere det overordna dokumentet på dette området.

Tenesteleverandør og myndigheitsutøvar

Dette området omfattar kommunen si myndigheitsutøving og tilbod om sentrale tenester til innbyggjarane. Aktuelle spørsmål er mellom anna:

- Blir innbyggjane og brukarar likebehandla?
- Blir tenester levert i rett tid, med riktig kvalitet og med ønska effekt?
- Blir sårbare grupper vareteke på ei god måte?

Kommunen har ei rekke områder der det blir utøvd mynde eller blir levert tenester ovanfor store brukargrupper. I tillegg til områder som angår alle som VAR, gjeld det til dømes barnehageområdet med 68 barn i 2016, grunnskule med 202 elever og 104 mottakarar av pleie og omsorgstenester i løpet av 2016.

Plan- og byggesaksbehandling er eit anna område som vedkjem mange, og er av stor betydning både for dei som søker, men også for samfunnsutviklinga. Dette er og nemnt som aktuelt tema i tidlegare vedtak i Kontrollutvalet.

Ein bør også vere særskild merksam på dei mindre og sårbare brukargruppene som barnevernsklientar, rusmiddelavhengige, psykisk sjuke og personar med psykisk utviklingshemming. Det er utarbeidd ruspolitisk handlingsplan 2016-2020 med mål og strategiar for Norddal kommune sin rusmiddelpolitikk

Det vil framleis vere risiko knytt til kvalitet i barnehage, mellom anna auka ambisjonsnivå med omsyn til språk, bemanning, kompetanse og inne- og uteareal.

Innan utdanning vil det og vere risiko knytt til lik vurderingspraksis på tvers av skular og skulane sitt bidrag til elevane si læring. Vidare kan det i delar av kommunen vere ei utfordring å handtere konsekvensar av reduksjon i tal på born. Dette er som nemnt over og ei økonomisk problemstilling. Fylkesmannen i Møre og Romsdal gjennomførte tilsyn med Eidsdal skule sine forvaltningskompetanse - avgjerder om særskilt tilrettelegging. Den endelege tilsynsrapporten inneheldt varsel om pålegg. Skulen/kommunen retta lovbrota innan fristen.

Kontrollutvalet har tidlegare nemnt pleie og omsorg utanfor institusjon som mogleg tema. For pleie- og omsorg er det generelt grunn til å forvente at det framleis vil vere risiko knytt til handsaming av søknader, bemanning, kvalitet, dokumentasjon og styring av tenestene. Auka levealder og sjukehusa sin utskrivingspraksis etter samhandlingsreforma har medført at kommunane tek i mot fleire med stort hjelpebehov. Dette skaper utfordringar, både når det gjeld kompetanse og organisering av tenestene. I tillegg er det utfordringar knytt til kvalitet og nivå (kva er godt nok?).

KOSTRA 2016 Pleie og omsorg:

Netto driftsutgifter til pleie og omsorg i prosent av kommunen sine totale netto driftsutgifter (konsern) var 34,4%. Tilsvarende tal for MRFylke og landet elles (utanom Oslo) er 34,2% og 31,2%.

7,8% av innbyggjarane over 80 år var i bustad med heildøgns omsorg. Tilsvarende tal for MRFylke og landet elles (utanom Oslo) er 4,8% og 3,8%. Samstundes var det slik at 18,1% av innbyggjarane over 80 år var i institusjon. Tilsvarende tal for MRFylke og landet elles (utanom Oslo) er 13,7% og 13%.

Fylkeslegen gjennomførte i 2016 skriftleg tilsyn om *Tvungen helsehjelp etter pasient- og brukerrettighetsloven kap. 4A til beboere i sykehjem*. Ved tilsynet vart det konstatert avvik frå lov eller forskrift. Tilsynsmyndigheten vurderte dei tiltaka som kommunen sette i verk for å lukke avvika som tilstrekkelege.

Innan barnevernet er det gjerne risiko knytt til m.a. handsaming av bekymringsmeldingar, samarbeid med andre instansar, minoritetskompetanse, kapasitet, etablering og anskaffing av eigna tiltak, rekruttering av foster- og beredskapsheim, oppfølging av barn med tiltak utanfor heimen og omdømeproblematikk.

Forvaltningsrevisjon innan området myndigheitsutøving og brukartilpassa tenester med tilstrekkeleg kvalitet kan rettast mot sakshandsaming, kvalitet, produktivitet, oppnådd resultat og effektar for brukarane. Dette området omfattar i stor grad arbeidsintensive sektorar der mynde blir utøvd og tenester levert i eit relativt tett samspel med brukarane.

Samfunnsutvikling, infrastruktur og samfunnstryggleik

Det å nå sine mål på dette området krev effektive planprosessar, gode løysingar på tvers av sektorar og hensiktsmessig verkemiddelbruk. Aktuelle spørsmål er m.a.:

- Blir det utført godt og koordinert planarbeid?
- Har kommunen tilfredsstillande beredskap og blir det arbeidd i tilstrekkeleg grad med førebygging?
- Blir det arbeidd målretta og effektivt med utvikling og drift av infrastruktur?

Nokre av punkta over er og relevante mtp. næringsutvikling. For eksempel pådrivarrolle i arealplanar mv i høve til å legge til rette for ulike typar tomter og anna areal (bustader, hytter, næringsbygg mv), om offentleg infrastruktur er tilfredsstillande (Vegar/parkering/kai, breiband), bruk av næringsfond eller liknande. Infrastruktur som Vatn, avlaup og renovasjon til god kvalitet er blant kommunen sine viktigaste oppgåver.

Norddal kommune har utarbeidd Strategisk næringsplan 2016-2026. Planen er relativt konkret på tiltak for å nå dei mål som er sett.

Vidare er kommunen sitt arbeid med samfunnstryggleik og beredskap viktig for å førebygge og om naudsynt handtere hendingar som kan setje liv og helse til innbyggjarane i fare og true vesentleg infrastruktur, funksjonar og verdiar. Slike hendingar kan vere utløyst av naturen, tekniske eller menneskelege feil eller av bevisste handlingar. Beredskap og krisehandtering er viktig for m.a. skuler, barnehagar, sjukeheimar og bueiningar.

Forskrift om kommunal beredskapsplikt pålegg m.a. kommunen å jobbe systematisk og heilskapleg med samfunnstryggleik på tvers av sektorar, med sikte på å førebygge og redusere risiko og sårbarheit. Dette set store krav til kommunen si kartlegging, analyser, planarbeid, øvingar og tilsyn.

Kommunen har lagt ned mykje arbeid med dette jf. Hegguraksla og Åkneset. Risikoen for fjellskred og flodbølgjer er kjent og kartlagt og handtert gjennom døgntinuerleg overvaking, system for tidleg varsling, evakueringssoner og evakueringsplanar.

Forvaltningsrevisjon innan dette området kan vere retta mot arbeidet med reguleringsplaner og anna planarbeid, utbyggingstakt, beredskapsarbeid, tilsyn, ressursbruk, produktivitet, oppnådd resultat og effektar.

Arbeidsgjevarpolitikk/HMT

I 2016 var det 291 tilsette fordelt på 197,4 avtalte årsverk i Norddal kommune iflg KOSTRA.

Ein stadig meir krevjande økonomi vil sannsynlegvis kunne gjere det vanskelegare å finne midlar til vedlikehald. Dette kan påverke HMT, men manglande vedlikehald kan og vere noko som gjer at det blir høgare utgifter på sikt for kommunen. Vedlikehald av kommunale bygg er og ei problemstilling som Kontrollutvalet tok opp i tidlegare diskusjon om plan for forvaltningsrevisjon.

Aktuelle problemstillingar kunne til dømes vere om kommunen har:

- føremålstenlege system og rutinar knytt til rekruttering av nye arbeidstakarar
- føremålstenlege system og rutinar knytt til å behalde og utvikle arbeidstakarane
- føremålstenlege system og rutinar knytt til avvikling av arbeidsforhold
- tilstrekkelege rutinar for handtering av vanskelege personalsaker
- tilfredsstillande rutinar for arbeidet for reduksjon av sjukefråvær og oppfølging av sjukmeldte
- føremålstenlege rutinar knytt til bruk av vikarar og konsulentar
- eit system som sikrar at regelverk knytt til innleige av arbeidskraft blir etterlevd?

Verksemdsstyring, digitalisering og informasjonstryggleik

Området omfattar kommunen sitt arbeid med verksemdsstyring, digitalisering og informasjonstryggleik. Aktuelle spørsmål er bl.a.:

- Er styringa av drifta god, og blir det jobba målretta med utvikling og omstilling?
- Er det god kontroll med investeringane?
- Blir informasjonstryggleik i kritiske IKT-system godt ivareteke?

IKT er ein stadig viktigare og meir integrert del av tenesteproduksjonen, og er ein føresetnad for god produktivitet, effektivitet og oppnådde resultat og for kommunen si forvaltning generelt. Kommunen sine fellessystem har betydning for effektiv drift i all kommunal verksemd. Ved ei satsing på digitalisering av tenesteproduksjonen, må ein leggje vekt på informasjonstryggleik, slik at verken vital informasjon om kritisk infrastruktur eller personopplysningar kjem på avvege. Norddal kommune er med i ALV-Møre og Romsdal som er ein læringsarena for velferdsteknologi, og blir drifta som eit samarbeid mellom NTNU i Ålesund og 16 partnerskapskommunar.

For å gi eit tilstrekkeleg tilbod og sikre ein mest mogleg effektiv ressursutnytting, er det nødvendig med god verksemdsstyring, god intern kontroll og gode rutinar og kontrollaktiviteter på alle nivå, samt kontinuerleg modernisering og effektivisering av kommunen si drift. Intern kontroll er eit leiingsansvar.

Mangelfull styring kan med andre ord auke risikoen for lav modernisering- og utviklingstakt, vesentlege overskridingar, lågare inntekter enn forventa, ineffektiv tenesteproduksjon, at tenesteproduksjonen ikkje blir av forventa omfang eller kvalitet, samt mislege høve.

Det er eit krav at årsmeldinga til kommunen m.a. skal innehalde «*Redegjøre for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten.*»¹. Dette er eit punkt som etter vår vurdering kanskje ikkje er veldig mykje omtalt i årsmeldingane for 2015 og 2016 sjølv om det for 2016 er omtalt at det var sett i gang leiaropplæringsprogram i regi av NTNU.

Forvaltningsrevisjon innanfor området kan bli retta mot verksemdsstyring og intern kontroll, planlegging og styring av investeringar, informasjonstryggleik og styring av IKT.

Større investeringar

¹ Jf. kommunelova § 48 nr. 5 og rekneskapsforskrifta § 10 og § 12

Ny økonomiplan var til handsaming før jul. I budsjett/økonomiplan 2018-2021 ligg det ikkje inne forslag til større investeringar i 2018 slik vi kan sjå.

Prosjektstyring, innkjøp mv. kunne vere aktuelle tema for kontrollutvalet å sjå nærare på i samband med investeringar.

Mislege høve

Kommunerevisjonen er ikkje kjend med noko som tilseier spesielt høg risiko for mislege høve i Norddal kommune. Dersom revisjonen oppdagar mislege høve vil dette bli rapportert til kontrollutvalet i form av såkalla nummerert brev (jf. revisjonsforskrifta §4).

Kommunereforma

I ein rapport: *Kommunereform – sjekkliste for revisor, kontrollutvalg og sekretariat* frå Norges Kommunerevisorforbund går det fram ei slik anbefaling:

I kommuner som vil bli berørt av kommunereformen, bør tidshorisont og innhold i overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon vurderes. Det bør vurderes hvilke forvaltningsrevisjonsprosjekter som vil være mest relevante i en slik situasjon. Kontrollutvalgene bør i denne fasen også vurdere andre kontrollvirkemidler som f.eks. orienteringer fra rådmannen og virksomhetsbesøk.

Det er no vedteke at Norddal kommune skal slå seg saman med Stordal kommune. Kommunerevisjonen er valt som revisor for fellesnemnda for den nye kommunen.

Ein rullerande plan tek etter vår vurdering best vare på fleksibilitet i høve til danning av ny kommune.

Timebudsjett

Kommunerevisjonen har i budsjettet lagt til grunn ei timeramme på 150 timar i året til forvaltningsrevisjon for Norddal kommune. Det var som følge av kapasitetsproblem ikkje brukt mange timar i 2017 for Norddal kommune på det type arbeid som er meint å bli dekt av denne ramma.

Som følge av dette, og som følge av at kommunereforma vil medføre færre kommunar og eit naturleg krav om effektivisering og omstilling av kommunerevisjonen, er det no bestemt at kommunerevisjonen i staden for å tilsetje medarbeidarar på forvaltningsrevisjon vil lyse ut rammeavtale for gjennomføring av forvaltningsrevisjonar.

På bakgrunn av ovanstående legg ein saka fram for kontrollutvalet med forslag om slik

innstilling:

Sekretariatet tilrår kontrollutvalet å ta oppdateringa av Plan for forvaltingsrevisjon til orientering, og om ønskjeleg foreslå eit eller fleire område for vidare undersøkingar.

Bjørn Tømmerdal
Dagleg leiar
Sunnmøre kontrollutvalsekretariat

SAK 03/18 - Overordna revisjonsstrategi – vurdering av uavhengigheit og engasjementbrev

Som vedlegg følger:

- Brev frå kommunerevisjonen datert 4. Oktober 2017

Dokumenta er utarbeidd med utgangspunkt i internasjonale standarder og kommunelova. Det blir vist til dokumenta og kontrollutvalsekretariatet har ikkje merknader til desse.

På bakgrunn av ovanståande legg ein saka fram for kontrollutvalet med forslag om slikt

vedtak:

Kontrollutvalet tar saka til orienteering.

Bjørn Tømmerdal
Dagleg leiar
Sunnmøre kontrollutvalsekretariat

Norddal kontrollutval

Vår sakshandsamar:
Kurt A. Løvoll

Vår dato:
04.10.2017
Dykkar dato:

Vår referanse:
Dykkar referanse:

Oversending engasjementsbrev med vidare

Vedlagt følgjer

- Overordna revisjonsstrategi Norddal kommune
- Vurdering av uavhengigheit
- Engasjementsbrev

Kurt A. Løvoll
konst. dagleg leiar

OVERORDNA REVISJONSSTRATEGI – NORDDAL KOMMUNE - 2017

INNLEIING

I Internasjonal revisjonsstandard ISA 300 – Planlegging av revisjon av eit rekneskap, punkt 7, går det fram at:

«Revisor skal utarbeide en overordnet revisjonsstrategi som beskriver revisjonens innhold, når den skal utføres og angrepsmåte, samt gir veiledning for utarbeidelsen av revisjonsplanen».

KARAKTERISTISKE TREKK VED OPPDRAGET

Årsrekneskapen omfattar kommunen si verksemd. Kommunen deltek i interkommunale samarbeid/selskap. Desse utarbeider eigne rekneskap som blir revidert særskilt.

Det er eit komplekst regelverk som gjeld for alle forvaltningsområda i kommune. Det meste av aktiviteten er regulert i lov- og forskrift, og eventuelle endringar i lovverk, statlege pålegg og liknande vil påverke kommunen. Rammevilkåra er etter vår vurdering ikkje sterkt endra frå 2016 til 2017.

Komrev3 IKS har revidert kommunen over lang tid, og har gjennom dette opparbeidd god kunnskap om oppdraget.

KOMMUNIKASJON OG RAPPORTERING

Komrev3 IKS skal legge vekt på å ha ein god og konstruktiv dialog med kommunen. Gjennom året skal det vere ein kontinuerleg dialog med mellom anna økonomiavdelinga. Ved vesentlege forhold vil ein sikre ein god dialog med rådmannen. I haust vil det bli gjennomført eit møte med rådmann i samband med planlegging av revisjonen. Det vil vidare bli gjennomført møte med økonomisjef.

Revisjonsberetning skal vere avlagt seinast 15.04.2018. Dersom noko blir avdekka jf. revisjonsforskrifta § 4, vil dette bli rapportert utan opphald i nummererte brev til kontrollutvalet med kopi til administrasjonssjefen innan fristen for revisjonsberetninga.

Dersom det elles gjennom den ordinære revisjonen vert avdekka forhold som er av ein slik art at det skal sendast brev, vil dette bli gjort fortløpande.

Annan informasjon og rapportering til kontrollutvalet vil og bli vurdert kontinuerleg.

REVISJONSTEAM

Revisjonsselskapet har sett til at revisjonsteamet si samansetning bidreg til å sikre at oppdraget blir gjort i samsvar med god kommunal revisjonsskikk.

Arbeidet blir utført av revisjonsteam som er sett saman av:

Oppdragsansvarleg revisor: Knut Gunnar Alnes
Teammedlem: Randi Kalvatsvik

Internt i revisjonsteamet vil det vere møter der gjennomført arbeid blir gått gjennom, og det vil bli gjeve tilbakemeldingar på dette..

Revisjonsteamet har tilstrekkeleg kompetanse til å revidere oppdraget. Ved behov vil både dagleg leiar og andre revisorar bli meir involvert i revisjonen av oppdraget. Ved behov for ytterlegare spesialkompetanse vil det bli vurdert særskilt.

VURDERING INNLEIANDE HANDLINGAR

Vår vurdering er at det i all hovudsak er kontinuitet i oppdraget Norddal kommune. Men det er lyst ut etter ny økonomisjef, og noverande økonomisjef vil gå over i ny stilling i kommunerevisjonen. Noverande økonomisjef vil ikkje bli involvert i revisjonen av Norddal kommune.

Kommunen har høg gjeld, og har svake netto driftsresultat dei siste åra sjølv om det har vore ei betring.

Kommunereforma vil sannsynlegvis etter kvart ha konsekvensar for revisjonstilnærminga.

REVISJONSÅRET

	Mai	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mars	April
Planlegging og oppstart av nytt år												
Identifisering av risiko												
Kartlegging og testing av rutinar												
Substanshandlingar												
Årsoppgjørdisposisjonar												
Attestasjonar												

Revisjonen blir delt i 3 fasar: Planlegging, interimrevisjon og årsoppgjørrevisjon.

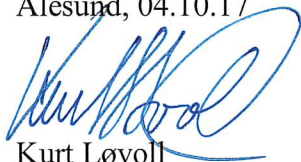
OMRÅDE

Ut frå førebelse identifiserte risikoområde, samt rullering av fokusområde, vil det mellom anna bli sett meir på følgjande i rekneskapsrevisjonsåret 2017 (lista er ikkje uttømande):

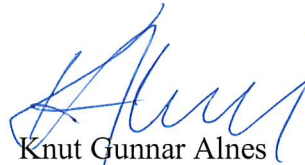
- Skiljet mellom drift og investering

- Oppfølging av periodisering, mellom anna variabel løn desember
- Etterleving av regelverk for offentlege innkjøp
- Salsområdet – Pleie og omsorg – Rutinar for fakturering
- Kassaettersyn i samband med verksemdsbesøk
- Gjennomgang av reisegodtgjersle

Ålesund, 04.10.17

Kurt Løvoll
fung. dagleg leiar

Knut Gunnar Alnes
oppdr.ansv. revisor

Til kontrollutvalget

i Norddal kommune

Vurdering av uavhengighet

Innledning

Ifølge forskrift om revisjon § 15 skal oppdragsansvarlig revisor minimum hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Krav til uavhengighet og objektivitet gjelder også for revisors medarbeidere, men det er kun oppdragsansvarlige revisorer som plikter å legge fram en skriftlig vurdering for kontrollutvalget. I Komrev3 IKS revisjonsplaner vil vurdering av uavhengigheten til hver enkelt revisor i kommunens revisjonsteam inngå som et eget punkt i revisjonsplanen. Oppdragsansvarlig revisors skriftlige egenvurdering skal ligge som et vedlegg til dette punktet.

Både kommuneloven (§ 79) og forskrift om revisjon (kap. 6) setter krav til revisors uavhengighet. Kravene er nærmere beskrevet nedenfor.

Lovens og forskriftens krav til uavhengighet

I flg. Kommuneloven § 79 og § 13 i forskrift om revisjon kan den som foretar revisjon ikke:

1. være ansatt i andre stillinger i (fylkes)kommunen eller i virksomhet som (kommunen) deltar i
2. være medlem av styrende organer i virksomhet som (fylkes)kommunen deltar i
3. delta i, eller ha funksjoner i annen virksomhet, når dette kan føre til at vedkommendes interesser kommer i konflikt med interessene til oppdragsgiver, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til den som foretar revisjon
4. ha nærstående (ektefelle, samboer, nære slektninger), som har slik tilknytning til revidert at det kan svekke revisors uavhengighet og objektivitet.

I tillegg stiller loven § 79 og forskriften § 14 følgende begrensninger:

5. revisor kan ikke utføre rådgivnings- eller andre tjenester der dette er egnet til å påvirke eller reise tvil om revisors uavhengighet og objektivitet
6. revisor kan ikke yte tjenester som hører inn under den revisjonspliktiges, dvs. kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver
7. revisor kan ikke opptre som fullmektig for den revisjonspliktige, unntatt ved bistand i skattesaker etter domstolloven
8. det må ikke foreligge andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet ved gjennomføring av revisjonsoppgavene

Revisors egenvurdering av punktene ovenfor

Pkt. 1: Ansettelsesforhold	<i>Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn i revisjonsselskapet.</i>
Pkt. 2: Medlem i styrende organer	<i>Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i noen virksomhet som kommunen deltar i.</i>

Pkt. 3: Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	<i>Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.</i>
Pkt. 4: Nærstående	<i>Undertegnede har ikke nærstående som har tilknytning til Norddal kommune som har betydning for min uavhengighet og objektivitet.</i>
Pkt. 5: Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	<i>Undertegnede bekrefter at det for tiden ikke ytes rådgivnings- eller andre tjenester overfor Norddal kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.</i> <i>Før slike tjenester utføres av Komrev3 IKS foretas en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriften § 14, skal revisor ikke utføre tjenesten. Hvert enkelt tilfelle må vurderes særskilt.</i> <i>Revisor besvarer daglig spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Paragrafen sier at også slike veiledninger må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.</i>
Pkt. 6: Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	<i>Undertegnede bekrefter at det for tiden ikke ytes tjenester overfor Norddal kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.</i>
Pkt. 7: Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	<i>Undertegnede bekrefter at verken revisor eller Komrev3 IKS for tiden opptrer som fullmektig for Norddal kommune.</i>
Pkt. 8: Andre særegne forhold	<i>Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tillitten til min uavhengighet og objektivitet.</i>

Ålesund, 04. oktober 2017

Knut Gunnar Alhes

Oppdragsansvarlig revisor Norddal kommune

NORDDAL KONTROLLUTVAL

Vår sakshandsamar:
Kurt A. Løvoll

Vår dato:
04.10.2017
Dykkar dato:

Vår referanse:

Dykkar referanse:

Engasjementsbrev – Norddal kommune

1. Innledning

Komrev3 IKS er gjennom egen selskapsavtale revisor for Norddal kommune. Revisjonen består av forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon, og omfatter revisjonen av kommuneregnskapet. Med utgangspunkt i de revisjonsbestemmelsene som gjelder for kommuner, herunder standarder for god kommunal revisjonsskikk, vil vi i dette brevet beskrive vår forståelse av revisjonsoppdraget, slik at kontrollutvalget får en oppfatning av rollefordeling og hva som kan forventes av oss.

De økonomiske forhold mellom revisjonen og kommunen går fram av selskapsavtalen.

2. Revisjonen – formål og innhold

Kommuneloven har blant annet følgende bestemmelser om revisjonen i § 78:

1. Revisjon av kommunal og fylkeskommunal virksomhet skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk.
2. Revisjonsarbeidet skal omfatte regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon.

Vi vil gjennomføre og rapportere resultatene av vår revisjon i henhold til god kommunal revisjonsskikk, som er en rettslig standard. Innholdet i dette begrepet er normert av kommunelovens bestemmelser om revisjon, tilhørende forskrifter og etablerte og anerkjente standarder på området. Som medlem av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) er vi underlagt jevnlig eksterne kvalitetskontroller.

Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Ledelsenes ansvar

I henhold til kommuneloven er det kommunens administrasjonssjef som er ansvarlig for at kommunens interne administrative kontroll og økonomiforvaltning er ordnet på en betryggende måte og er gjenstand for betryggende kontroll. Det er også administrasjonssjefens ansvar å utarbeide og fremme kommunens årsberetning og avlegge årsregnskapet i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven, forskrift om årsregnskap og årsberetning i kommuner og fylkeskommuner og god kommunal regnskapsskikk.

Kommunens ledelse har også ansvaret for at vi som revisor har ubegrenset tilgang til registrerte opplysninger, dokumentasjon og annen informasjon vi finner nødvendig for å kunne utføre vårt arbeid, herunder korrespondanse, kontrakter, protokoller m.v. Dette inkluderer også tilgang til systembeskrivelser og nødvendig veiledning.

Kommunestyret og kontrollutvalgets ansvar

Kommunestyret er kommunens øverste organ, og har det øverste tilsyn med den kommunale forvaltningen. Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg til å forestå det løpende tilsyn med den kommunale forvaltning på sine vegne. Kontrollutvalget skal påse at kommunen og forvaltningen blir forsvarlig revidert. Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjoner basert på en overordnet risiko- og vesentlighetsanalyse.

Forvaltningsrevisjon

I henhold til forskrift om revisjon osv. § 7 innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger. Herunder om

- a) forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger,
- b) forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,
- c) regelverket etterleves,
- d) forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,
- e) beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,
- f) resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets eller fylkestingets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.

Gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjon skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standarder på området, og det skal etableres revisjonskriterier for det enkelte prosjekt.

Innenfor forvaltningsrevisjon av kommuner er det NKRF som er det standardsettende organ. Grunnlaget og bakgrunnen for den enkelte forvaltningsrevisjon vil være beskrevet ved rapporteringen av den enkelte revisjon, slik at denne oppgaven ikke blir beskrevet ytterligere i dette brevet. Se for øvrig nærmere om rapportering under eget avsnitt.

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor blir utnevnt for hvert prosjekt.

Regnskapsrevisjon

Når det gjelder regnskapsrevisjon vil grunnlaget for vårt arbeid i mindre grad være omtalt ved avrapportering, slik at vi her bruker noe mer plass på å beskrive vårt arbeid og grunnlaget for dette.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor vil være Knut Gunnar Alnes.

Årsregnskapet og de aktuelle delene av årsberetningen

I regnskapsrevisjonen er vår hovedoppgave som revisor for kommunen å vurdere og avgi en uavhengig uttalelse (revisjonsberetning) om hvorvidt årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter. I tillegg kontrollerer vi at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at beløpene stemmer med regulert beløp.

Vi kontrollerer også om opplysninger i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet. I tillegg kontrollerer vi om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Videre er det vår oppgave å vurdere om kommunen har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

Årsregnskapet skal iht. forskriften være avlagt av administrasjonssjefen innen 15. februar i året etter regnskapsåret. Årsberetningen skal avgis uten ugrunnet opphold, og senest innen 31. mars.

Administrasjonssjefens ansvar omfatter også ansvar for at registrering, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger er innrettet på en ordentlig og oversiktlig måte.

Revisjonens utførelse og forholdet til intern kontroll

God kommunal revisjonsskikk innebærer blant annet at vi kontrollerer utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, foretar analytiske vurderinger og andre revisjonshandlinger som vi etter forholdene finner hensiktsmessige.

På grunn av en revisjons iboende begrensninger, sammen med den interne kontrollens iboende begrensninger, er det alltid risiko for at ikke all vesentlig feilinformasjon i regnskapet avdekkes, selv om revisjonen er planlagt og utført i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Ved vår risikovurdering vurderer vi de interne kontrollene som er relevant for kommunens eller enhetens utarbeidelse av årsregnskapet med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for effektiviteten av enhetens interne kontroll.

Generelt vil en effektiv intern kontroll (kommunens egen) redusere risikoen for at misligheter og feil vil oppstå uten å bli avdekket, men vil aldri kunne eliminere denne risikoen. Omfanget av vårt revisjonsarbeid vil for en stor del være avhengig av kvaliteten på, og effektiviteten av kommunens interne kontroll, samt regnskaps- og rapporteringsrutiner. Vi vil rapportere skriftlig om eventuelle vesentlige mangler i den interne kontrollen som er relevante for revisjonen av årsregnskapet og som vi har identifisert under revisjonen, se nærmere om dette under avsnittet rapportering.

Registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger

Når vi konkluderer om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i revisjonsberetningen, vil revisjonen være utført i samsvar med den internasjonale standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon». Denne standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå betryggende sikkerhet for at det ikke er vesentlige formelle

mangler knyttet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Slike vurderinger innebærer gjennomføring av kontrollhandlinger for å innhente bevis om disse forholdene. De valgte kontrollhandlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for vesentlige mangler.

Ved vurderingen av ledelsens plikter med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, innhenter revisor informasjon om kommunens interne rutiner for å vurdere samsvaret med lov, forskrift og god bokføringsskikk, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.

Andre uttalelser og kontrollhandlinger

Vår revisjon vil også omfatte de kontrollhandlinger som er nødvendige for å attestere følgeskriv til lønns- og trekkoppgavene og de terminvise krav etter den kommunale ordningen for momskompensasjon. Vi utfører også kontroll av tilskudd som er gitt for å finansiere særskilte oppgaver (særattestasjoner), der det er krav eller ønske om revisors attestasjon. Våre kontroller utføres i tråd med oppdragsgivers anvisninger og aktuell standard for attestasjonsoppdrag.

3. Innsynsrett og taushetsplikt

Revisor kan kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument hos kommunen og foreta de undersøkelser som revisor finner nødvendige for å gjennomføre oppgavene.

Både oppdragsansvarlig revisor og revisjonsmedarbeiderne har – med visse lovhjemlede unntak - taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13e. Dette følger av kommunelovens § 78, nr 7. Taushetsplikten gjelder ubegrenset i tid, også etter at oppdraget er avsluttet.

Taushetsplikten er dog ikke til hinder for at kontrollutvalget får den informasjon om resultater av revisjonen som er nødvendige.

4. Rapportering og dialog

Engasjementsbrev for revisjonsoppdraget utarbeides for hver valgperiode eller oftere dersom det er forhold som tilsier det. I tillegg utarbeides oppstartsbrev i forbindelse med oppstart av den enkelte forvaltningsrevisjon og årlig i forbindelse med oppstart av regnskapsrevisjonen, dette sendes administrasjonen.

Kontrollutvalget skal sørge for at plan for forvaltningsrevisjon blir utarbeidet og innstille til kommunestyret, som vedtar planen. Forvaltningsrevisjoner rapporteres til kontrollutvalget i form av egne rapporter.

Regnskapsrevisjonens innhold avhenger av revisjonsstandarder, intern kontroll og revisors skjønn. Kontrollutvalgets oppgave er å påse at kommunen har en tilstrekkelig revisjon. For å sikre kontrollutvalget informasjon om regnskapsrevisjonen vil det i tillegg til revisjonsberetningen redegjøres for status i arbeidet. Kontrollutvalget vil bli orientert om revisjonsstrategien så tidlig som mulig i revisjonsåret.

Etter en endring i offentlighetsloven § 5 annet ledd, som trådte i kraft 1. januar 2015, kan offentlig innsyn i foreløpige revisjonsrapporter utsettes inntil den endelige rapporten er oversendt kontrollutvalget. Endringen innebærer ikke en innsnevring i selve innsynsretten i revisjonsrapporter; det er kun tidspunktet for når innsyn kan kreves som er endret.

Misligheter

Revisor skal iht forskriftens § 3, gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Konstateres det misligheter ved revisjon, eller på annen måte, skal revisor straks sende foreløpig innberetning til kontrollutvalget.

Når saksforholdet er nærmere klarlagt skal revisor sende endelig innberetning til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av innberetningen til administrasjonssjefen eller kommune-/fylkesrådet.

Nummererte brev

Vi kan gjennom regnskapsrevisjonen finne forhold som ikke blir påpekt i revisjonsberetningen, men vi finner det nødvendig å påpeke i nummerert brev. Slike nummererte brev vil bli sendt til kontrollutvalget med kopi til administrasjonssjefen. Kontrollutvalget har et ansvar for å påse forhold som er påpekt av revisor blir fulgt opp.

I henhold til revisjonsforskriften § 4, 2 skal revisor påpeke følgende forhold i nummererte brev:

1. Mangler ved plikten til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.
2. Feil og mangler ved organiseringen av den økonomiske internkontrollen.
3. Misligheter.
4. Feil som kan medføre feilinformasjon i årsregnskapet.
5. Om det ikke er redegjort for vesentlige avvik mellom beløpene i den revisjonspliktiges årsregnskap og regulert budsjett slik det fremstår etter gyldige vedtak/endringer fattet på riktig beslutningsnivå,
6. Begrunnelse for manglende underskrift ved bekreftelser overfor offentlige myndigheter som gis i henhold til lov eller forskrift.
7. Begrunnelse for å si fra seg oppdrag etter § 16.

Brev med påpekning av mindre vesentlige feil eller mangler vil bli sendt direkte til administrasjonen.

Uttalelser fra kommunens ledelse

I forbindelse med årsavslutningen vil vi i henhold til god kommunal revisjonsskikk innhente en skriftlig uttalelse fra ledelsen om fullstendigheten og riktigheten av de opplysninger som gis i årsregnskapet. På samme måte er vi pålagt å innhente skriftlige uttalelser fra ledelsen om kjennskap til eller mistanke om misligheter mv. Disse uttalelsene vil innhentes fra administrasjonen.

5. Andre tjenester

Vår organisasjon har medarbeidere med betydelig kompetanse og praksis innenfor mange fagområder. Dette gjør oss i stand til å yte kompetent veiledning til dere, og som medlem av NKRF kan vi også trekke på kompetansen i et stort fagmiljø. Vi bistår gjerne med veiledning innenfor intern kontroll, merverdiavgift, regnskapsføring, budsjetter, lov og forskrifter osv., så langt det lar seg gjøre innenfor vår oppgave som revisor.

Vi håper innholdet i dette brevet samsvarer med kontrollutvalgets forståelse av revisors rolle og ansvarsområder.

Kurt A. Løvoll
konst. daglig leder

SAK 04/18 - Oppfølging av sak 13/17, Tilsynsrapport

Tidlegare handsaming i kontrollutvalet

Kontrollutvalet hadde dette temaet føre i sakene nr. 10/17, 13/17 og 13/17. I sistnemnde sak, frå møte 27.06.2017, var konklusjonen at utvalet ville kome tilbake til saka når ein varsla rapport låg føre.

Frå Stamina Helse vart det motteke rapport framlagd 20.07.2017. Etter tittelen på rapporten gjeld den kun ei kartlegging av faktiske tilhøve. Rapporten femner likevel vesentleg vidare då den m.a. i konklusjonen utan atterhald fastslår at enkeltperson har brote konkrete lovreglar i arbeidsmiljølova.

Dokumentet er tidlegare distribuert til m.a. kontrollutvalet sine medlemer. Rapporten vart den 23.11.2017 handsama som B-sak (ikkje offentleg) i kommunestyret, sak nr. PS 084/17.

2. Status i saka

Etter at rapporten låg føre har der internt i kommunen vore ei viss utvikling som vedkjem dei problemstillingane som rapporten omhandlar. M.a. vart Karl André Birkhold i november 2017 konstituert som ny rådmann etter at Tor Helge Stavdal gjekk frå.

For kontrollutvalet sine vurderingar og eventuelt vidare arbeid er det nødvendig å motta ei nærare orientering frå administrasjonen når det gjeld status i saksgongen og kva politiske vedtak som er gjort.

3. Tilråding

Kontrollutvalet vil normalt vere interessert i å følgje opp at rutinar og regelverk innanfor m.a. internkontrollen vert etterlevde.

På bakgrunn av den informasjonen som er komen fram og som no er forventa å verte nærare belyst i kontrollutvalsmøtet bør utvalet kunne forme ein konklusjon.

Saka vert etter dette lagd fram utan tilråding til vedtak.

Bjørn Tømmerdal
Dagleg leiar
Sunnmøre kontrollutvalsekretariat

SAK 05/18 - Valldal fjernvarme – likviditet

1. Bakgrunn

Selskapet si registrerte verksemd er damp- og varmtvassforsyning med formål:

«Produksjon av fornybar energi for leveranse til kundar i Valldal og andre tenester som høyrer naturleg til dette. Selskapet skal drivast på forretningsmessig basis.»

Aksjane i selskapet (org. nr.: 986987614) er i dag eigd med 96 % av Norddal kommune og 4 % av Valldal Grønt AS. Det betyr at korkje kontrollutvalet eller kommunen sin revisor har automatisk innsynsrett for kontroll med forvaltninga av kommunen sine interesser i dette selskapet, jfr. kommunelova § 80. Likevel kan kommunen få slik innsynsrett basert på avtale med medaksjonæren.

Kommunestyret har tidlegare bede kontrollutvalet om å sjå på kommunen sine interesser i dette selskapet. I møte den 19.12.2013, sak KS-095/13 vart kontrollutvalet oppmoda til å gjennomføre eit innsyn. Ei slik undersøking vart seinare gjennomført av kommunen sin revisor og rapportert i 2015.

Går ein noko attende i tid kan ein konstatere at Norddal kommune anskaffa selskapet sitt produksjonsanlegg og ytte betydeleg medverknad i form av utbygging av distribusjonsnett for varme. Produksjonsanlegget, som var lokalisert i bygninga tilhøyrande medaksjonæren Valldal Grønt AS, vart hausten 2012 overtatt av kommunen for kr. 12,9 mill. Desse investeringane, både produksjonsanlegget og distribusjonsnett, har Valldal Fjernvarme AS seinare leigd attende frå kommunen. I utgangspunktet skulle leiga samsvare med kommunen sin sjølvkost. I ein overgangsfase skulle det etter avtalen likevel takast omsyn til selskapet si betalingevne. Det heitte m.a. i avtale av 01.11.2011 at *«Inntil Valldal Fjernvarme AS går med overskot,kan nettleiga reduserast...»*.

Det har over ei rekkje år vore uvisse i høve til den økonomiske lønsemda i fjernvarmeprosjektet. Svak likviditet hjå Valldal Fjernvarme AS har vore tema ei rekkje år, i alle høve frå 2013. Det vart seinare inngått aksjeeigaravtale mellom aksjonærane. Ein ser foreløpig ikkje at denne avtalen er lagd fram for kontrollutvalet.

Det har vore tinga om sal av bygningsmasse til kommunen v/Norddal Eigedomsselskap KF.

Den 21.04.2016, sak 021/16, gjorde Norddal kommunestyre vedtak om å kjøpe fjernvarmebygget, etter seksjonering, for kr. 2,8 mill. Eigedomen vart deretter seksjonert og den 31.08.2017 vart eigarseksjonen, der kommunen sitt produksjonsanlegg har stått installert, overdrege frå Valldal Grønt AS til kommunen for kr. 2,7 mill.

2. Status i saka

Selskapet har dei seinare åra drive med underskott og pr. 31.12.2016 var meir enn 50 % av aksjekapitalen tapt.

Selskapet si stilling og tilhøvet til kommunen, etter dei endringane som i løpet av dei seinare åra har vore gjennomførde, vil m.a. vere tema for kontrollutvalet.

I møtet vil det gjennom kommunen bli lagt fram nærare opplysningar som er à jour i høve til både selskapet si stilling og utsiktene vidare.

3. Tilråding

Kontrollutvalet ser behovet for å bli nærare kjend med situasjonen for selskapet og tilhøvet til kommunen. Dette inngår som ein del av det å bli kjend med korleis kommunen sine eigarinteresser i dette høve er forvalta.

På bakgrunn av den informasjonen som er komen fram, og som no er forventa å verte nærare belyst i kontrollutvalsmøtet, bør utvalet seinare kunne ta stilling til eventuell vidare handsaming.

Saka vert etter dette lagd fram utan tilråding til vedtak.

Bjørn Tømmerdal
Dagleg leiar
Sunnmøre kontrollutvalsekretariat